

Defensa dels mèrits del doctorand a càrrec del doctor Eugeni Aguiló Pérez

Tal volta es pot considerar un acte inútil o agosarat el fet d'escriure unes paraules, més o menys ben expressades, a l'acte d'investidura del doctor Jafar Jafari com a doctor honoris causa d'aquesta universitat.

Es pot pensar que és un atreviment, potser, no tan sols pel reconeixement que arreu del món ha assolit la seva feina, o per les influències directes o indirectes que ha provocat, o per les il·lusions que ha contribuït a despertar, sinó sobretot per haver mantingut durant molts d'anys l'esperit del professor, l'investigador i el divulgador d'una matèria que, com el turisme, és tan a prop de tots nosaltres, segurament en detriment d'altres tasques i deures que estic segur que ha hagut de marginar el nostre doctor honoris causa.

El professor Jafar Jafari duu a terme la investigació i docència a la Universitat de Wisconsin a Stout des de 1973, al Departament d'Hoteleria i Turisme.

La seva preparació en el camp del turisme es va desenvolupar a la prestigiosa Universitat de Cornell i a la de Minnesota, on va realitzar el doctorat. Els seus coneixements en el camp del turisme es varen gestar també a la dècada dels seixanta acumulant experiència professional en empreses com la Hilton International.

Immediatament després d'incorporar-se a la Universitat de Wisconsin a Stout, el professor Jafari fundà i edità la que, després de vint-i-cinc anys d'existència, s'ha convertit en la publicació més prestigiosa en l'àmbit de la investigació turística, amb subscriptors en més de setanta països. Ens referim a l'*Annals of Tourism Research*. En aquest sentit, l'*Annals of Tourism Research* s'han convertit en un marc interdisciplinari de referència obligada per als experts i investigadors del turisme. A partir d'enguany, 1999, la UIB publicarà en espanyol per a tota l'àrea d'aquest idioma una part de l'*Annals of Tourism Research* en dos números anuals, fet que deriva de la confiança que el professor Jafari ha dipositat en els experts en turisme d'aquesta universitat.

Una altra fita fonamental en la seva tasca de foment i desenvolupament de la investigació en turisme més enllà de les fronteres del seu propi país té a veure amb l'Acadèmia Internacional per a l'Estudi del Turisme. Des de l'any 1985 el professor Jafari va veure la necessitat que existís una acadèmia que a nivell internacional reunís experts en turisme per promoure la investigació en aquest camp. La seva dèria va donar fruits l'any 1988, quan precisament a Santander va tenir lloc la conferència inaugural de l'Acadèmia. El seu objectiu va quedar plasmat en els principis fundacionals, que afirmen la intenció de promoure la investigació en turisme i desenvolupar l'aplicació d'aquesta investigació, així com la difusió internacional i l'intercanvi de coneixements en matèria de turisme. El professor Jafari en fou nomenat president fundador, càrrec que va mantenir fins a 1993.

No voldria acabar aquesta breu exposició de la seva immensa tasca dedicada a promoure i impulsar la investigació turística a nivell mundial sense fer referència a la que serà en breu temps la seva obra magna. Es tracta de l'*Enciclopèdia de turisme*, de la qual és l'editor, que constituirà l'obra de referència definitiva per a tots els interessats en el turisme.

L'obra que està a punt d'aparèixer ha estat també el fruit d'una ingent tasca de programació, disseny i preparació durant alguns anys. L'enciclopèdia tindrà més de mil entrades escrites per altres tants autors i apareixerà el gener de l'any 2000.

Cal ara ressenyar la seva extensa obra científica, encara que sigui breument. El professor Jafari ha publicat més de cent treballs, entre articles, capítols de llibres, conferències publicades, etc. Pareix clar que el fil conductor bàsic en les seves aportacions és possiblement un aspecte que, per cert, ha estat poc analitzat en el nostre entorn sobre les conseqüències del turisme.

Ens referim a la problemàtica relativa al tractament del turisme com a fenomen sociocultural. El seu objectiu permanent ha estat aprofundir la comprensió del fenomen turístic i la relació dialèctica a la qual s'enfronta el turista entre la seva vida ordinària i l'excepcionalitat de la seva vivència fora del seu hàbitat quan viatja.

Endemés ha aprofundit en altres temes que posteriorment han esdevingut crucials per al desenvolupament del nou model de turisme que està en procés de desenvolupament en el context del canvi de segle. Ens referim als temes dels recursos humans, la formació i les noves tecnologies.

Acompanyant aquesta ingent tasca de desenvolupament científic del turisme, el professor Jafari ha dedicat enormes esforços a posar en funcionament projectes capaços d'acollir les idees i investigacions dels principals experts mundials en turisme. El seu objectiu ha estat presidit sempre pel fet que el desenvolupament immens del sector turístic no s'ha produït sense controvèrsia, per la qual cosa es necessitaven fòrums de distints àmbits per a una profunda discussió. Aquesta anàlisi no es podia fer òbviament més que des d'una perspectiva multidisciplinària de l'anàlisi del turisme.

En aquest context, la seva iniciativa i l'estímul a les investigacions pròpies i alienes han intentat sobrepassar l'àmbit de la seva especialització sociològica i antropològica: n'esmentarem un dels exemples més simptomàtics més endavant.

Una prova evident d'això fou la seva definició de turisme realitzada el ja llunyà any 1977, quan la investigació turística al nostre país a penes existia. Es tracta d'una definició distinta de les més freqüents i convencionals, que tenen un contingut clarament descriptiu o quantitatiu, referit simplement al moviment de persones per una motivació determinada.

Per contra, el professor Jafari defineix el turisme amb un caràcter polifacètic: «el turisme és l'estudi de l'home lluny del seu hàbitat, de la indústria que satisfà les seves necessitats i dels impactes de l'home i la indústria sobre l'entorn sociocultural dels residents, sobre la seva economia i el medi ambient». És evident que ens trobam davant una visió del turisme amb una virtualitat plena en el context de la realitat turística actual. Els esforços dels agents socials i les administracions a prop de l'any 2000 per reconduir la situació de les destinacions turístiques madures com la nostra, són la resposta a vegades tardana als principis que fa més de vint anys emanaven d'una definició que conceptualitza el turisme en l'àmbit d'una realitat sensible a la seva influència.

El professor Jafari va assentar les bases, fa deu anys, del que ha estat la trajectòria que ha seguit l'anàlisi del fenomen turístic. Concretament es va referir a quatre plataformes, que engloben per ordre cronològic, encara que davall davall, les opinions i aportacions dels experts en turisme:

- a. La plataforma defensiva, que només tenia per objecte reclamar la importància del turisme com a fenomen econòmic capaç de generar ocupació intensivament, proporcionar divises i, en definitiva, convertir-se en un instrument per al desenvolupament.
- b. La plataforma preventiva en els setanta, que va qüestionar els beneficis del turisme en contrast amb les seves conseqüències negatives a les societats de destinació.
- c. La plataforma adaptativa, que cerca noves estratègies per al turisme i es beneficia dels arguments sorgits de les plataformes precedents. I així es parla del turisme endèmic, del turisme alternatiu, del turisme verd, del turisme responsable, etc.
- d. Finalment, el turisme comença a sustentar-se en la plataforma basada en el coneixement, quan pretén prendre posició sobre un fonament científic conseqüència de les anàlisis globals més que les seves formes o conseqüències, com en les plataformes anteriors.
- e. El professor Jafari no s'ha conformat amb aquesta anàlisi evolutiva de l'estudi del turisme. Justament ha dedicat enormes esforços perquè la comunitat d'experts en la matèria en fessin un camp de coneixement científic, com ja es destaca en la dècada present.

Així, ha desenvolupat múltiples projectes que han posat en contacte els científics del turisme a tot el món. L'*Annals of Tourism Research* i l'Acadèmia n'han estat, encara que important, només una mostra. Conferències i seminaris a nivell internacional, congressos,contres, etc., han estat promoguts i impulsats pel seu incessant quefer en aquest àmbit. Un exemple d'això i de la seva indeclinable vocació interdisciplinària té a veure amb el turisme i les noves tecnologies. Des de l'any 1995 posà un enorme enderament per promoure una publicació científica que vinculàs ambdues àrees de coneixement, en la creença que el nou model de desenvolupament turístic no es podia concebre sense aquest estret vincle.

Fruit d'això és la recent aparició del primer número de la revista *Information Technology and Tourism*. En agraïment a aquest esforç, els editors han nomenat el professor Jafari editor consultiu i fundador de la revista.

Finalment, crec que, baldament tot el que acab de relatar justificaria la concessió d'aquest doctorat, no vull estar-me de fer una breu referència del que ha estat l'estada en aquesta universitat durant el passat curs 1998-99 del professor Jafari, en el seu any sabàtic. Eren distintes les ofertes que tenia d'altres universitats, totes millor remunerades. Finalment, es decidí per la UIB en la confiança que hi tindria unes condicions de treball acceptables. Malgrat els seus múltiples projectes, va extreure la seva dedicació a assessorar-nos en diverses matèries incorporant unes fortes dosis de rigor a la tasca per realitzar.

Dugué a l'extrem el seu desig de col·laborar i fer la seva estada fructífera, en un canvi de papers evident, ja que hauríem d'haver estat nosaltres els més interessats en això. Rigor, claredat i ordre acompanyaven una dedicació que s'iniciava als matins, a diari, abans que s'obriessin les portes de l'edifici Arxiduc Lluís Salvador, i gràcies als guàrdies de seguretat.

El fruit d'aquest abnegat interès per col·laborar amb la UIB i la seva Escola de Turisme i Hoteleria ha estat la posada en funcionament de distints projectes que canviaran substancialment el nostre panorama docent i investigador en turisme i hoteleria.

S'han intensificat les relacions amb altres universitats, que fins i tot afectaran altres àrees, a més del turisme, com el cas de la Universitat de Wisconsin, el contingut de la col·laboració amb la qual es discuteix aquests dies. També es duu a terme el projecte Nord-Sud, desenvolupat per la UIB i tres universitats dels països nòrdics per analitzar problemes turístics comuns: també ha estat aquest acte un motiu d'encontre.

La publicació a càrrec de la UIB de l'*Annals of Tourism Research* en espanyol per a tot el món llatinoamericà és un projecte de tremenda importància per a la nostra universitat en el procés de convergència cap a una institució de primer ordre en la investigació turística.

Per acabar, voldria assenyalar que, a més de la seva extraordinària capacitat d'investigador i difusor del turisme i la seva autoexigència, el professor Jafari ha transmès una gran humanitat i afabilitat a les persones que hem estat a prop d'ell. Hem tingut l'oportunitat de conèixer amb un home modest en el tracte que ha fet, si escau, més fàcil la convivència i possible l'amistat.

Els resultats de la seva tasca incessant de recórrer el món per promoure les relacions i els contactes entre experts i investigadors s'han vist afavorits per les qualitats humanes que acabam d'esmentar. Però quan un hom s'adona que en els seus continus i llargs viatges, increïblement, no deixa quasi mai temps per al descans o la son, amb la finalitat de seguir en qualsevol lloc estudiant sobre el fenomen turístic, resulta veritable aquella definició que de la recerca fa Blai Bonet, quan diu en un text dels seus catàlegs: «Després d'haver viatjat arreu del món, el viatge més interessant em resulta ser fer voltes en torn del meu estudi». I això és així perquè aquest és un espai per a la quotidianitat i la feina creativa en el qual, tal com deia Blai Bonet, «hi ha ficat tot el món recorregut».

I perquè sé ben cert, amic meu, que creus que el teu camí es fa lligat una mica a la nostra història, avui, la Universitat de les Illes Balears t'ofereix el seu màxim reconeixement, el doctorat honoris causa.